

SKUPŠTINA CRNE GORE

ISTORIJAT

SKUPŠTINA CRNE GORE

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 10,
81000 Podgorica,
Telefon: +382 20 404 565, Fax: +382 20 404 518,
e-mail: otvoreni.parlament@skupstina.me,
www.skupstina.me

KLJUČNI DOGAĐAJI

XVII vijek

Prva predstavnička tijela

Opštecnogorski zbor ili zborovi glavara, istorijski gledano predstavljali su tijela predstavničkog karaktera, odnosno vrstu opštenarodne skupštine. Smatra se da su opštecnogorski zborovi, po nekom nepisanom pravilu, od vremena vladike Danila (1697-1735) održavani jedanput godišnje o Petrovudne. Prvi put zbor, kao institucija odlučivanja u Crnoj Gori, spominje se u ugovoru zetskih plemena sa Venecijom 1455. godine, kada je Stefan Crnojević sa svim „Zborom od Zete“ prihvatio mletačko pokroviteljstvo. U crnogorskom plemenskom društvu skupštine su bile važan faktor u rješavanju niza zajedničkih pitanja. Međutim, svojim odlukama nijesu mogle da ostvare čvrsto međuplemensko jedinstvo za neku značajniju akciju, niti da u institucionalnom smislu prerastu u organ državnog, odnosno natplemenskog karaktera.

1798.

Donešen Zakonik i formirani organi vlasti

Nakon što je Skupština glavara u Stanjevićima donijela Zakonik opšči crnogorski i brdski 1798. godine, Mitropolit Petar I Petrović, formirao je organe vlasti, među kojima i Praviteljstvo suda crnogorskog i brdskog. Praviteljstvo je predstavljalo prvu ustanovu sa elementima državnog organa. Vršilo je prevashodno sudsku, ali je ostvarivalo i druge oblike upravne vlasti. Otuda po svojim osnovnim obilježjima ono nije predstavljalo parlamentarno tijelo u klasičnom smislu, ali s obzirom da je birano na plemenskom principu i bilo sastavljeno od plemenskih glavara može mu se pripisati i takav karakter.

1831.

Ustanovljen Senat

U vrijeme vladavine Petra II Petrovića Njegoša (1830-1851), krajem 1831, u važnim državnim reformama, sprovedenim uz rusku pomoć, ustanovljen je Senat. U funkciji najvišeg zemaljskog organa, Senat je vršio sudsku i upravnu vlast, predstavljajući snažan oslonac u izgradnji državnog poretka. Ipak, vrhovna vlast bila je koncentrisana u rukama vladike, a kasnije knjaza. Nakon reforme iz 1837. Senat je imao 14 članova i bio "nosilac i vršilac triju najviših zvanja", tj. zakonodavne, izvršne i sudske. Reformama iz 1879. poslovi koje je do tada obavljao Senat prenijeti su na tri novoustanovljena tijela: Državni savjet, Ministarstvo, Veliki sud. Državni savjet sačinjavali su ministri, mitropolit i druga visoka lica koja je imenovao knjaz. Osim savjetodavne njegova glavna funkcija se sastojala u zakonodavnoj djelatnosti, tj. u izradi osnovnih zakona i pretresanju pojedinih zakonskih predloga koje su mu pojedini ministri podnosili, a koje je konačno donosio i proglašavao knjaz. U novom konceptu, Državni savjet je trebalo da bude zakonodavno tijelo i najviša državna vlast.

Kraj XIX vijeka

Običajno pravo zamijenjeno pisanim zakonima

Krajem XIX i početkom XX vijeka razvijena je značajna zakonodavna aktivnost. Običajno pravo je zamijenjeno pisanim zakonima. Na inicijativu knjaza Danila (1851-1860), 1855. godine donijet je Zakonik Danila I, gospodara Crne Gore i Brda, kasnije poznat i kao „Danilov zakonik“. Ovaj zakon, koji je imao 95 članova, označio je nastavak reformi u zemlji i dodatno učvstio državnu vlast. Među donijetim zakonima posebno se ističe Opšti imovinski zakonik za Knjaževinu Crnu Goru dr Valtazara Bogišića, koji je preveden na mnoge jezike i koji može poslužiti kao izvanredan primjer uspostavljenog sklada između tradicije i savremenosti.

1905.

Ustanovljeno biračko pravo

Biračko pravo je ustanovljeno 1905. godine. Regulisano je Naredbom predsjednika Državnog Savjeta i ministra Unutrašnjih djela o izborima narodnih poslanika, 1. novembra 1905. Prvi zakon kojim su definisani svi segmenti izbora kao što su izborni okruzi, broj poslanika, ko ima pravo da bira i da bude biran, birački spiskovi, kandidatske liste, izborni materijal, glasačka mjesta, procedura zatvaranja biračkih mjesta i brojanja glasova, donešen je 7. jula 1906. godine. Ubrzo nakon ovog zakona, 18. januara 1907. donijeta je njegova nova verzija (pod uticajem iskustva iz prethodnih izbora). Odredbe o biračkom pravu ostale su iste, ali je izborna procedura preciznije definisana. Biračko pravo se nije mijenjalo od 1905. do kraja parlamentarnog života u Knjaževini, odnosno Kraljevini Crnoj Gori. Pravo glasa je imao svaki crnogorski državljanin koji je navršio 21 godinu, bez obzira na to koliko je plaćao dacije (poreza na imovinu).

1905.

Održani prvi izbori i donešen prvi Ustav

Prvi izbori u Crnoj Gori održani su 27. novembra 1905. Bili su to izbori za Crnogorsku narodnu Skupštinu čiji se zadatak sveo na prihvatanje Ustava koji je knjaz Nikola darivao Crnoj Gori. Na osnovu Ukaza knjaza Nikole od 31. oktobra 1905. godine naređeno je da se obavi izbor poslanika, a izborna procedura je propisana Naredbom predsjednika Državnog savjeta i ministra Unutrašnjih djela vojvode Boža Petrovića.

Prva narodna skupština Knjaževine Crne Gore

1906.

Održani prvi izbori za zakonodavnu skupštinu

Prvi izbori za zakonodavnu skupštinu (odnosno Parlament) održani su 27. septembra 1906. Na prvim izborima nijedna grupa nije izašla sa svojim izbornim programom. U agitaciji su se istakli predstavnici Ustavotvorne skupštine. Izbori su bili uglavnom slobodni, mada je na pojedinim mjestima bilo pritiska vlasti da se glasa za određene kandidate.

U prvom sazivu 31. oktobra 1906. bilo je 76 poslanika (56 izabranih u kapetanijama, 6 u varošima i 14 virilnih). Od 56 poslanika koji su birani po kapetanijama izabrano je: 23 plemenska kapetana, jedan brigadir, dva oblasna upravitelja, trojica vojvoda, devet komandira i potkomandira, 9 sudija, dva sveštenika, dva učitelja, dva činovnika, dva trgovca i jedan seljak. U 6 varoši izabrano je još 6 poslanika, a još 14 poslanika bili su to po položaju (virilni): mitropolit crnogorski, arhiepiskop barski, crnogorski muftija, predsjednik i članovi Državnog savjeta, predsjednik Velikog suda, Glavne državne kontrole i 3 brigadira koje je određivao knjaz. Predsjednik, potpredsjednik i dva sekretara skupštine su se birali tajno. Poslanici su uživali i izvjesni imunitet.

1906.

Usvojen prvi zakon u Skupštini

Na XXII sjednici Narodne skupštine, 11. decembra 1906. godine, usvojen je *Zakonu o poslovnom radu u Narodnoj skupštini*. Ovo je bio prvi zakon koji je usvojila Skupština.

Prvi Zakon o državnom budžetu koji je skupština „riješila“ a knjaz potvrdio donijet je 31. decembra 1906. godine. Njegovim donošenjem, prvi put u istoriji Crne Gore, data su ovlaštenja Skupštini da kontroliše državne prihode i rashode.

1907.

Osnovana prva stranka

U početku, u parlamentu nije bilo stranačkog organizovanja. Najprije je 1907. osnovana Narodna stranka (klubasi). U svom programskom aktu stranka se zalagala za unaprjeđenje svih oblasti državnog života: administracije, privrede, prosvjete, finansija, vjerske i spoljne politike. Jedan od političkih lidera Narodne stranke bio je Andrija Radović. Mada nije bila formalno list Narodne stranke, „Narodna misao“ iz Nikšića je propagirala njihove ideje (počela da izlazi 16. septembra 1906).

U parlamentu je, kao protivteža Narodnoj stranci, formirana Prava narodna stranka (pravaši). Njene vođe bili su general Mitar Martinović i Jovan Plamenac.

Treću političku grupaciju, tzv. Mijuškovičko-jabučku grupu narađnjaci su smatrali pravašima, jer je bila vezana za knjaza i Dvor. U ovoj grupi isticao se Lazar Mijušković. Sebe su smatrali naprednijim od pravaša i pokušali su da se organizuju kao politički centar.

Između dva svjetska rata

Novembra 1918. godine održana je tzv. Podgorička skupština na kojoj su donijete odluke o detronizaciji crnogorske dinastije Petrovića i o prisajedinjenju Crne Gore Srbiji u zajedničku državu – Kraljevinu Jugoslaviju, pod srpskom dinastijom Karađorđevića.

Odlukama Podgoričke skupštine ukinuta je država Crna Gora, dok je crnogorski narod lišen istorijskog prava da učestvuje kao samostalan subjekt i ravnopravan sa drugima u procesu odlučivanja o ujedinjenju jugoslovenskih naroda i zemalja.

Od stvaranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1. decembra 1918. godine (od 5. oktobra 1929. Kraljevine Jugoslavije), Crna Gora nije postojala kao posebna administrativna jedinica, već se nalazila u sastavu Zetske oblasti, odnosno kasnije Zetske banovine. U jugoslovenski parlament, koji je brojao preko 300 poslanika, iz Crne Gore je birano 8 do 10 poslanika, koji su bili podijeljeni u nekoliko partija.

1946.

Održani prvi izbori poslije II svjetskog rata, žene dobile pravo glasa i izabrane prve parlamentarke

Prvi izbori u Crnoj Gori poslije drugog svjetskog rata održani su 3. novembra 1946. godine, kada je izabrana Ustavotvorna skupština koja je 31. decembra 1946. godine donijela Ustav NR CG, a nakon toga nastavila mandat kao Narodna skupština do sljedećih izbora 1950. godine.

Poslije Drugog svjetskog rata, žene su na ovim prostorima stekle opšte biračko pravo. U Ustavu Federativne Narodne Republike Jugoslavije, prvom ustavu donijetom januara 1946. godine, utvrđeno je da svi građani, bez razlike na osnovu pola, narodnosti, rase, vjeroispovijesti, stupnja obrazovanja i mjesta stanovanja, koji su navršili 18 godina starosti, imaju pravo da biraju i da budu

birani u sve organe državne vlasti. Biračko pravo uspostavljeno je kao opšte, jednako i neposredno i vrši se tajnim glasanjem. Proglašena je ravnopravnost žena sa muškarcima u svim oblastima državnog, privrednog i društveno-političkog života.

Iste godine, na izborima 3. novembra u saziv Ustavotvorene narodne Skupštine Crne Gore ušle su i tri žene: Lidija Jovanović, Draginja Vušović i Dobrila Ojdanić.

Parlament u vrijeme socijalizma

Od 1945. do 1990. godine crnogorska skupština je bila jednopartijska. Skupštinski sistem u Crnoj Gori, uspostavljen njenim Ustavom, kao i ustavima federacije i drugih pet republika, ustanovljen je u dva vida: (1) od 1946. do 1974 – skupštinski političko-predstavnički delegatski sistem i (2) od 1974. do 1992 – skupštinski delegatski sistem. Od 1963. do 1967. godine svake druge godine birana je jedna polovina poslanika (1965. i 1967).

1990.

Održani prvi višestranački izbori nakon II svjetskog rata

Prvi višestranački izbori za Skupštinu Crne Gore održani su u decembru 1990. godine i na njima je pobijedio Savez komunista Crne Gore (SKCG), stranka koja će kasnije promijeniti ime u Demokratsku partiju socijalista (DPS). Ta stranka osvojila je 83 od 125 poslanička mjesta. Osim njih u prvi višestranački parlament nakon Drugog svjetskog rata su ušli i Savez reformskih snaga Jugoslavije (SRSJ) sa 17, Narodna stranka (NS) sa 13 i Demokratska koalicija – savez muslimansko-albanskih stranaka sa 12 poslaničkih mjesta.

2006.

Proglašenje nezavisnosti Crne Gore

Crnogorski parlament je 3. juna 2006. godine usvojio Odluku o nezavisnosti Crne Gore, čime je, poslije 88 godina, Crna Gora obnovila svoju državnost. Ova istorijska Odluka donijeta je nakon što su na demokratskom referendumu, održanom 21. maja 2006. godine, građani odlučili da obnove svoju državnu nezavisnost.

2007.

Usvojen važeći Ustav Crne Gore

Ustavotvorna Skupština Crne Gore je 22. oktobra 2007. donijela odluku o proglašenju najvišeg pravnog akta države nakon sticanja nezavisnosti 2006. U skladu sa važećim Ustavom Crne Gore odnos vlasti počiva na ravnoteži i međusobnoj kontroli. Zakonodavnu vlast vrši Skupština, izvršnu vlast vrši Vlada, a sudsku sud. Predviđena je demokratska i civilna kontrola vojske i bezbjednosnih službi, kao i institut parlamentarne kontrole rada vlade kroz parlamentarnu istragu.

Knjaževina-Kraljevina Crna Gora

Šako Petrović 1906-1907
Labud Gojnić 1907-1908
Marko Đukanović 1908-1909
Milo Dožić 1910-1911
Jovan Plamenac 1911-1913.

1945-1990

Niko Miljanić 1944-1945
Petar Komnenić 1946-1949
Đuro Čagorović 1949-1950
Nikola Kovačević 1950-1953
Blažo Jovanović 1953-1962

Filip Bajković 1962-1963
Andro Mugoša 1963-1967
Veljko Milatović 1963-1969
Vidoje Žarković 1969-1974
Budislav Šoškić 1974-1979

Radivoje Brajović 1979-1982
Milutin Tanjević 1982-1983
Omer Kurpejović 1983-1984
Čedomir Đuranović 1984-1985
Marko Matković 1985-1986

Velisav Vuksanović 1986-1989
Dragan Radonjić 1989-1990

1990-2015

Risto Vukčević 1990-1994
Svetozar Marović 1994-2001
Vesna Perović 2001-2002
Filip Vujanović 2002-2003
Ranko Krivokapić 2003-

NEKAD I DANAS

Poslanici

Nekad

Zakon o izborima narodnih poslanika, Cetinje 1907, član 9.

„Za narodnog poslanika može biti izabran samo onaj crnogorski državljanin:

- 1) koji ima na dan izbora punih 30 godina,
- 2) koji stalno živi u Crnoj Gori, izuzimajući one koji se bave na strani po državnom poslu,
- 3) koji uživa sva građanska prava,
- 4) koji plaća državi najmanje 15 kruna godišnje poreze i dacije, ili zajedno dacije i poreze (čl. 53 Ustava)“.

Danas

Zakon o izboru odbornika i poslanika "Sl. list RCG", br. 4/98, 5/98, 17/98, 14/00, 18/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06, 56/06, 46/11 i 14/14, Podgorica

„Član 10

Biračko pravo, u smislu ovog zakona, obuhvata prava građana: da biraju i da budu birani; da kandiduju i da budu kandidovani; da odlučuju o predloženim kandidatima i izbornim listama; da kandidatima javno postavljaju pitanja; da budu pravovremeno, istinito, potpuno i objektivno informisani o programima i aktivnostima podnosioca izbornih lista i o kandidatima sa tih lista, kao i da raspoložu drugim pravima koja su predviđena ovim zakonom.

Član 11

Pravo da bira i da bude biran za poslanika ima građanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života, koji je poslovno sposoban i koji ima prebivalište na teritoriji Crne Gore najmanje 2 godine prije dana održavanja izbora.“

“Niko ne smije svoj glas prodati, ili na drugoga prenositi, već mora lično glasati“.

Naredba predsjednika Državnog savjeta i ministra unutrašnjih djela o izborima narednih poslanika, 19. oktobar (1. novembar 1905.)

Zakletva poslanika:

“Ja (N. N) zaklinjem se jednjem Bogom da ću Knjazu Gospodaru vjeran biti, da ću Ustav vjerno čuvati i da ću pri mom radu u Narodnoj Skupštini jedino imati pred očima opšte dobro Knjaza Gospodara i Otadžbine. Kako ovo ispunio, onako mi Bog i ovoga i onoga svijeta pomogao“.

Član 63. Ustava

Ovlašćenja

Nekad

Skupština je zajedno sa Knjazom, odnosno Kraljem, vršila zakonodavnu vlast. Nijedan zakon nije mogao bez njene saglasnosti biti izdat, ukinut ili izmijenjen. Nije se mogao ustanoviti ili izmijeniti porez, zadužiti u inostranstvu niti usvojiti budžet. Imala je pravo da sprovodi istrage koje su se ticale administrativnih pitanja. Vlada nije zavisila od Skupštine, nego od Knjaza.

U doba socijalizma Skupština je formalno bila najznačajniji državni organ, ali su u stvarnosti najvažnije odluke donošene u jugoslovenskom i crnogorskom vrhu Komunističke partije.

Danas

U skladu sa Ustavom Crne Gore, koji je usvojila Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore 19. oktobra 2007. godine vlast je uređena po načelu podjele vlasti na: zakonodavnu, izvršnu i sudsku. Zakonodavnu vlast vrši Skupština, izvršnu vlast vrši Vlada, a sudsku sud. Vlast je ograničena Ustavom i zakonom. Odnos vlasti počiva na ravnoteži i međusobnoj kontroli. Skupština, donosi Ustav, zakone i druge propise i opšte akte, proglašava ratno i vanredno stanje; donosi budžet i završni račun budžeta i vrši druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

“Ja se nadam da će Narodna skupština izaći na susret Mojoj Vladi da se ovi zadaci izvrše, da se još više podigne ugled drage nam otadžbine, da se još više potkrijepi za vršenje zadataka, koji su joj istorijom namijenjeni“.

Kralj Nikola, 24. oktobra (6. novembra) 1906, na prvoj redovnoj svečanoj sjednici Narodne skupštine
“Od strane knjaževske Vlade, prisutni sva g.g. ministri, diplomacija stranih država potpuno zastupljena. Poslanici u svečanom ruhu. Galerija i lože pune“.

Odbori

Nekad

Na zasjedanju Prve Skupštine 1906. za privremenog predsjednika izabran je najstariji poslanik po godinama, serdar Savo Plamenac, a za privremene sekretare Dušan Gregović i Mihailo Ivanović. Poslanici su podijeljeni u 5 sekcija, a iz svake je izabran po jedan poslanik u Odbor za ovjeravanje poslaničkih punomoćja.

Poslanici su u Skupštini podijeljeni u tri odsjeka, koji su imali predsjednike i sekretare. Odsijeci su birali dva ili više članova u odbor koji je trebalo da proučava određeni zakon i da o njemu podnese izvještaj Skupštini. Predsjednik i potpredsjednici skupštine nisu mogli biti birani u odbore.

Danas

I danas se iz razloga racionalnosti, formiraju manje radne grupe, nazvane odbori za razmatranje predloga akata, predlaganje akata, parlamentarnu kontrolu i vršenje drugih poslova iz nadležnosti Skupštine. Odbori se obrazuju kao stalni i privremeni, svaki ima predsjednika, zamjenika predsjednika i određen broj članova. Sastav odbora, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika odbora, po pravilu, odgovara stranačkoj zastupljenosti poslanika u Skupštini. Odbor ima sekretara, koji pomaže predsjedniku odbora u izvršavanju poslova odbora.

Red na sjednici

Nekad

U skladu sa Zakonom o poslovnom radu u Narodnoj skupštini, predsjednik je rukovodio skupštinom i starao se o tome da se poštuje zakon o poslovnom redu i drugi zakon koji su se odnosili na rad skupštine. Predsjednik nije mogao učestvovati u debati osim da objasni smisao pitanja o kojim se raspravljalo ili da upozori poslanike da se ne udaljavaju od teme. U situacijama kada ga je mijenjao potpredsjednik, imao bi sva njegova ovlašćenja. Skupština je imala i sekretare. Sekretar je vodio zapisnik o dnevnom redu, sastavljao protokole, vršio prozivku poslanika, čitao zakonske predloge, vodio bilješke o načinu i rezultatima glasanja i čuvao skupštinska akta. Predsjednik je određivao jednog sekretara da vodi računa o kancelarijskom radu.

Danas

O održavanju reda na sjednici Skupštine stara se predsjednik Skupštine. Poslanici i drugi učesnici u pretresu dužni su da poštuju dostojanstvo poslanika i Skupštine i da se jedni drugima obraćaju sa uvažavanjem. Nije dozvoljeno korišćenje uvredljivih izraza ili iznošenje i komentarisanje podataka iz privatnog života poslanika i drugih lica. Za povredu reda na sjednici Skupštine mogu se izreći mjere: upozorenje, oduzimanje riječi i udaljenje sa sjednice. Predsjednik i potpredsjednik Skupštine kad učestvuju u pretresu to čine sa svog poslaničkog mjesta.

Bilježenje i glasanje

Nekad

Zvanično bilježenje je počelo sa prvom sjednicom crnogorske Narodne Skupštine 1906. Zapisnike sa sjednica je objavljivao list „Glas Crnogorca“. Pored njega, od 1908. objavljivane su i stenografske bilješke (1908. za 1906. i tako redom).

U prvoj Skupštini se glasalo ustajanjem i sijedanjem. Ustajali su oni koji su bili protiv. Glasalo se i „glasno poimenice“ kada se izjašnjavao o cjelokupnom zakonu i budžetu i kada je glasanje sijedanjem i ustajanjem davalo sumnjiv rezultat. Upadanje u riječ, kao i svaka druga manifestacija koja je spriječavala slobodu govora, se zabranjivala. Nije se smjelo ići naoružan u Skupštinu, osim određene vojne ličnosti.

Danas

U skladu sa danas važećim Poslovnikom Skupštine Crne, o radu na sjednici Skupštine vodi se zapisnik, koji sadrži osnovne podatke o radu na sjednici i datim predlozima i zaključke usvojene na sjednici, a u njega se unose i rezultati glasanja o pojedinim predlozima. Na sjednici Skupštine vodi se fonografski zapis i video snimanje. Prekucani fonografski zapis sa sjednice se prilaže uz usvojeni zapisnik i čini njegov sastavni dio, a objavljuje se na skupštinskom veb-sajtu. Zapisnici se vode i sa sjednica odbora.

Skupština danas u većini slučajeva odlučuje javnim glasanjem, koje se vrši se upotrebom elektronskog sistema za glasanje (upotrebom identifikacione kartice pritiskom na određeni taster: „za“, „protiv“ ili „uzdržan“, dizanjem ruke (samo ako sistem za elektronsko glasanje nije u funkciji) ili prozivkom (kada to odredi predsjednik Skupštine ili na zahtjev 10 poslanika). Skupština u pojedinim slučajevima odlučuje tajnim glasanjem i to putem glasačkih listića. Poslanik ima pravo i dužnost da glasa o svakom predlogu o kome odlučuje Skupština.

SKUPŠTINA U...

Zetskom domu na Cetinju

Zgrada Zetskog doma nije planski građena za parlament. Sagrađena je u periodu od 1884. do 1888. kao „velika zgrada u kojoj će biti smješteno pozorište, muzej i čitaonica“. Svi radovi na njoj završeni su 1896. godine. Projektovao ga je, u neoklasicističkom stilu, Josip Slade. Radove su izvodili majstori iz Boke Kotorske, a njima je rukovodio Jozo Terzović iz Dalmacije.

U Zetskom domu je zasijedao crnogorski parlament do 1910. godine.

Vladinom domu na Cetinju

Vladin dom na Cetinju je konstruisao, sva je prilika, italijanski arhitekta Čezare Augusto Koradini. Nadzorne radove vodio je Marko Đukanović, predsjednik Državnog savjeta. Kamen temeljac je postavljen 7. juna 1909, a svečano je otvoren 15. avgusta 1910. Prilikom proglašenja Crne Gore za Kraljevinu. Namjenski je projektovan „za knjaževsku vladu i ostala nadležstva na Cetinju“. U vrijeme kada je sagrađena, bila je najveći objekat i prvo zdanje rađeno od armiranog betona u Crnoj Gori. Radili su je, u neobaroknom stilu, strani majstori. Na pročelju fasade je veliki časovnik, a pored njega su figure muškarca (Dan) i žene (Noć), po uzoru na Mikelandelovu grobnicu Medičijevih u Firenci. Ispod časovnika su figure boginja Flore i Minerve. U zgradi je u decembru 1915. održano posljednje zasjedanje parlamenta Kraljevine Crne Gore

Zgradi Zetske banovine na Cetinju

Ovu građevinu projektovao je ruski arhitekta Nikola Krasnov 1932. godine.

IV zasjedanje CASNO-a održano je na Cetinju 15-17. aprila 1945. u zgradi Zetske banovine.

Prva sjednica redovnog zasjedanja se i danas održava na Cetinju, u renoviranoj plenarnoj sali u zgradi Zetske banovine.

Hotelu Crna Gora u Podgorici

U jednoj od dvorana hotela Crna Gora, koja je uređena i adaptirana za potrebe Narodne skupštine, 15. decembra 1953. je održana prva sjednica Republičkog vijeća novoizabrane Narodne skupštine.

Zgradi Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore u Podgorici

Zgradu Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore projektovao je arhitekta Ivan Zdravković. Radovi na njoj su završeni 1954. godine. Rađena je pod uticajem arhitekture socijalističkog realizma. Skupština i danas zasijeda u ovoj zgradi.

